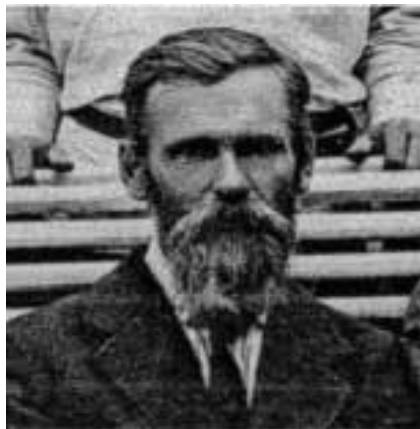

Хижняков Василь Васильович (14.07.1871-1949 рр.)

Василь Васильович Хижняков народився 14 липня 1871 році в сім'ї міського голови м. Чернігова Василя Михайловича Хижнякова. У 1889 році Василь Васильович закінчив гімназію і вступив до імператорської військово-медичної академії. В 1895 році закінчив військово-медичну академію, але за те, що його визнали “неблагонадійним” (в 1894 році був притягнений по справі партії “Народне право”) не отримав військового звання і був зарахований в запас. Таким чином він став земським лікарем. В.В.Хижняков працює в різних губерніях. В 1895 р. він епідемічний лікар в Саратовській губернії, а в 1896 р. - завідуючий Полтавською земською психіатричною колонією.

З лютого 1897 р. працює санітарним лікарем Олександрійського повіту. З Олександрії Василь Васильович переїхав до Єлисаветграда, де його було призначено земським санітарним лікарем. Він часто відвідував села повіту, робив санітарні огляди населення, передусім сільськогосподарських працівників, вивчав стан побутових умов, харчування.

Найбільш плідною була діяльність Василя Хижнякова як санітарного лікаря Херсонського земства в 1897-1898 рр. На Херсонщині ще з 1890 року, вперше в Росії, почали створювати лікувально-продовольчі пункти (ЛПП), де лікарі обстежували працівників сільського господарства, надавали їм медичну допомогу. Херсонська губернія була піонером у справі створення ЛПП. В цю роботу включився і В.В.Хижняков, залучаючи до неї студентів. На Хижнякові, як на санітарному лікарєві Єлисаветградського повіту, лежав обов'язок з організації в повіті лікувально-продовольчих пунктів та з керівництва роботою фельдшерського персоналу, обліковців, що їх обслуговували. За матеріалами досліджень, проведених на Олександрійщині та Єлисаветградщині, В. В. Хижняков написав наукову роботу «Про харчування сільськогосподарських робітників», яка була надрукована в медичному часописі «Врач».

Велике значення він надавав санітарній освіті, читав лекції, написав кілька брошур про запобігання захворюванню трахомою, дифтерією, сільськогосподарському травматизму. Ним була запропонована Картка обліку випадків травматизму у сільському господарстві. У Єлисаветграді Василь Васильович видав кілька книжок «Медико-санітарного огляду Єлисаветградського повіту», написав низку наукових праць з гігієни та санітарії. У 1899 р. ним було підготовлено та опубліковано дослідження «Зайшли сільськогосподарські робітники в Херсонській губернії за даними, зібраними на лікувально-продовольчих пунктах». Услід за Н.І.Тезяковим

В.В. Хижняков виявив вплив захворюваності зайшлих робітників на розповсюдження інфекційних захворювань в губернії, встановив рівень захворюваності та травматизму серед сільськогосподарських робітників. Характерною рисою санітарно-статистичних досліджень санітарних лікарів Херсонської губернії були широкі соціально-гігієнічні узагальнення, що давали унікальний матеріал для дослідників економічного життя Росії пореформеного періоду. На підставі власних досліджень, а також окремих повідомлень дільничних лікарів Хижняков підготував доповідь до XIV губернського з'їзду лікарів «Положення робітників у сільському господарстві в санітарному відношенні», яку було опубліковано окремою брошурою в 1899 р. Праця автора являє собою глибоке соціально-гігієнічне дослідження, що висвітлює законодавчий, соціальний, медичний та гігієнічний аспекти охорони праці сільськогосподарських робітників.

В 1899 році Василь Васильович перебрався до Петербурга, де працює земським санітарним лікарем Петербурзької губернії. Водночас він займається нелегальною революційною діяльністю. За це в квітні 1901 року Хижнякова В.В. арештовують, а потім висилають до Полтави. Саме в Полтаві він починає публікувати статті в місцевій пресі по земським питанням. Після повернення у жовтні 1902 р. до Петербургу Хижняков залишає лікарську справу і стає професійним журналістом. У 1903-1910 рр. він займає посаду секретаря Вільного економічного товариства і редактора праць Товариства. В 1903-1906 рр. приймає активну участь в організації та діяльності «Спілки визволення». Був членом редколегії газети «Наше життя», журналу «Без заголовку». В 1910-1917 рр. В.В. Хижняков працює в Московському губернському земстві в галузі кооперації. Викладає в народному університеті ім. А. Шанявського, де читає лекції з питань земської кредитної кооперації.

Після лютневої революції 1917 року був обраний в правління ради Всеросійських кооперативних з'їздів. В 1918 році переїхав до сім'ї у Чернігів. До 1922 року він працював у кооперативному будівництві в Україні. В 1922 р. він повернувся до Москви, працював у Книгоспілці, потім консультантом у Всекоопромспілці та інших кооперативних організаціях. Пропагує кооперативний рух зі сторінок, газет, журналів, книг. Видає декілька книжок з питань кредитування та кооперації. Від 1943р. працював у Центральній медичній бібліотеці бібліографом. В 1940р. у видавництві Академії наук вийшла книга В.Хижнякова «Бібліографія Бурят-Монголії за 1890-1936 рр. – охорона здоров'я», в 1947 році – книга «Антон Павлович Чехов як лікар», ще одна в 1951 році – «Творчість Мечнікова і література про нього». Видання цієї книжки Василь Васильович не дочекався. Він помер у 1949 році.

Повідомлення про його смерть надрукувала лише одна газета – «Вечерняя Москва».

Довідкова інформація:

1889-1894 рр. – навчання в імператорській військово-медичній академії.

1895 р. – епідемічний лікар в Саратовській губернії

1896 р. - завідуючий Полтавською земською психіатричною колонією;

1897-1899 р. – земський санітарний лікар Олександрійського та Єлисаветградського повіту Херсонської губернії.

1899-1901 р. – земський санітарний лікар Петербурзької губернії.

1901 р. – був заарештований і висланий до Полтави.

1902 р. – займається політичною діяльністю та журналістикою.

1903-1910 рр. - займає посаду секретаря і редактора Вільного економічного товариства.

1903-1906 рр. – член Ради "Спілки визволення".

1910-1917 рр. – завідуючий кооперативними заходами у Московському губернському земстві.

1911-1917 рр. – викладає в Московському міському народному університеті ім. А. Шанявського.

1918-1922 рр. - працює у кооперативному будівництві в Україні.

1922-1943 рр. - працює у Книгоспілці, консультант у Всекоопромспілці та інших кооперативних організаціях.

1943 р. – бібліограф у Центральній медичній бібліотеці.

Джерела інформації:

1. Гончарова, С. В.В. Хижняков - санітарний лікар Херсонського земства [Текст]: [біографічні відомості (1871-1949 рр.)] / С. Гончарова // Агапіт. - 1999. - № 11. - С. 38-39.

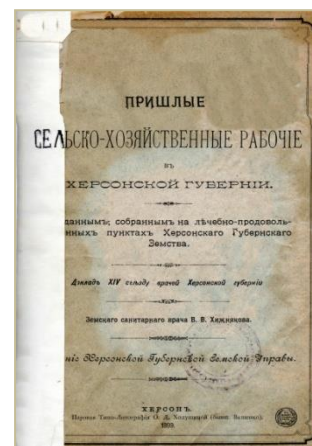
2. Гончарова С.Г. В.В. Хижняков — типичний представитель земской демократической интеллигенции конца XIX начала XX вв. // Интеллигент в провинции: тезисы докладов Всероссийской научно-практической конференции. 4-5 февраля 1997 г. Выпуск 1. Екатеринбург: УрГУ, 1997, 230 с. - Редакционная коллегия: М.Е.Главацкий, профессор (отв. редактор); М.И.Кондрашева, профессор; Р.Т.Москвина, доцент; О.Ф.Русакова, профессор.

3. Кохан, А. Василь Хижняков - лікар, публіцист, громадський діяч [Текст]: [про медичну діяльність в Херсонській губернії у 90-х роках XIX ст.] / А. Кохан // Медична газета України. - 1997. - № 10, березень. - С. 8.

4. Кохан, А. Василь Хижняков - лікар, публіцист, громадський діяч: його праці заслуговують на повернення із забуття [Текст]: [про медичну діяльність на Херсонщині у 90-х роках XIX ст.] / А. Кохан // Ваше здоров'я . - 2001. - 12 жовтня. - С. 14.

Публікації:

1. **Хижняков, В. В.** Пришлые сельско-хозяйственные рабочие в Херсонской губернии. По данным, собранным на лечебно-продовольственных пунктах Херсонского Губернского Земства / В.В. Хижняков. – Херсон: Тип. О.Д. Ходушиной, 1899. – 145 с.

2. **Хижняков, В. В.** Пришлые сельско-хозяйственные рабочие в Херсонской губернии. По данным, собранным на лечебно-продовольственных пунктах Херсонского Губернского Земства / В.В. Хижняков // Доклады XIV съезду врачей и представителей земских и городских управ Херсонской губернии. – Вып. I – Херсон, 1899. – С. 461-605.

3. **Хижняков, В. В.** Трахома в Херсонской губернии. (На основании данных 8-летней регистрации больных во врачебных амбулаториях и поголовных осмотрах учеников, призывающихся в присутствиях и сельско-хозяйственных рабочих / В.В. Хижняков // Доклады XIV съезду врачей и представителей земских и городских управ Херсонской губернии. – Вып. I – Херсон, 1899. – С. 97-152.